

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

22 декември 2022 година*

„Преюдициално запитване — Околна среда — Директиви 80/779/ЕИО, 85/203/ЕИО, 96/62/ЕО, 1999/30/ЕО и 2008/50/ЕО — Качество на въздуха — Пределно допустими стойности за фини прахови частици (ПЧ₁₀) и за азотен диоксид (NO₂) — Превишаване — Планове за качеството на въздуха — Вреди, които били причинени на частноправен субект поради влошаването на качеството на въздуха в резултат на превишаване на посочените пределно допустими стойности — Отговорност на съответната държава членка — Условия за ангажиране на тази отговорност — Изискване нарушената норма от правото на Съюза да има за цел да предостави права на увредените частноправни субекти — Липса“

По дело C-61/21

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Cour administrative d'appel de Versailles (Франция) с акт от 29 януари 2021 г., постъпил в Съда на 2 февруари 2021 г., в рамките на производство по дело

JP

срещу

Ministre de la Transition écologique,

Premier ministre,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: К. Lenaerts, председател, L. Bay Larsen, заместник-председател, Ал. Арабаджиев, А. Prechal, Е. Regan и L. S. Rossi, председатели на състави, М. Ilešič, J.-C. Bonichot, N. Piçarra, I. Jarukaitis, А. Kumin, N. Jääskinen, N. Wahl, J. Passer (докладчик) и О. Spineanu-Matei, съдии,

генерален адвокат: J. Kokott,

секретар: V. Giacobbo, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 15 март 2022 г.,

* Език на производството: френски.

като има предвид становищата, представени:

- за JP, от L. Gimalac, адвокат,
- за френското правителство, от T. Stéhelin и W. Zemahta, в качеството на представители,
- за Ирландия, от M. Browne, M. Lane и J. Quaney, в качеството на представители, подпомагани от D. Fennelly, barrister, и S. Kingston, SC,
- за италианското правителство, от G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от G. Palatiello, avvocato dello Stato,
- за полското правителство, от B. Majczyna и D. Krawczyk, в качеството на представители,
- за нидерландското правителство, от A. Hanje, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от M. Noll-Ehlers и F. Thiran, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 5 май 2022 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 13, параграф 1 и на член 23, параграф 1 от Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 година относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа (ОВ L 152, 2008 г., стр. 1).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между JP и ministre de la Transition écologique (министър на екологичния преход, Франция) и Premier ministre (министър-председател, Франция) относно исканията на JP, по-конкретно, от една страна, за отмяна на мълчаливия отказ на префекта на Вал д'Оаз (Франция) да вземе необходимите мерки за разрешаване на здравословните му проблеми, свързани със замърсяването на въздуха, и от друга страна, за обезщетение от Френската република за различните вреди, които според JP се дължат на това замърсяване

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 80/779/ЕИО

- 3 Член 3 от Директива 80/779/ЕИО на Съвета от 15 юли 1980 година относно пределно допустимите емисии по качество на въздуха и ориентировъчните стойности за серен двуоксид и суспендирани частици (ОВ L 229, 1980 г., стр. 30) е предвиждал:

„1. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че считано от 1 април 1983 г. концентрациите на серен диоксид и суспендирани частици в атмосферата не надвишават пределно допустимите стойности, посочени в приложение I, без да се засягат следващите разпоредби.

2. Когато държава членка преценява, че има опасност концентрациите на серен двуоксид и суспендирани частици в атмосферата, въпреки предприетите мерки, след 1 април 1983 г. да превишат в някои зони пределно допустимите стойности, посочени в приложение I, тя уведомява Комисията [на Европейските общности] за това преди 1 октомври 1982 г.

Едновременно с това тя изпраща на Комисията планове за постепенното подобряване на качеството на въздуха в тези зони. Тези планове, разработени въз основа на релевантна информация за характера, произхода и развитието на замърсяването, описват по-специално мерките, които са предприети или предстои да бъдат предприети, и процедурите, които са въведени или предстои да бъдат въведени от съответната държава членка. Тези мерки и процедури трябва да имат за резултат да доведат концентрациите на серен двуоксид и суспендирани частици в атмосферата в рамките на тези зони да достигнат стойности, които са по-ниски или равни на пределно допустимите стойности, посочени в приложение I, в най-кратки срокове и най-късно до 1 април 1993 г.“ [неофициален превод].

- 4 Съгласно член 7, параграфи 1 и 2 от тази директива:

„1. След влизането в сила на настоящата директива държавите членки уведомяват Комисията най-късно шест месеца след края (определен на 31 март) на годишния референтен период за случаи, в които пределно допустимите стойности, посочени в приложение I, са надвишени, и за повишени концентрации.

2. Те съобщават също така на Комисията най-късно до една година след края на годишния референтен период причините за това превишаване, както и приетите мерки за избягване на повторното му възникване“ [неофициален превод].

- 5 Приложение I към посочената директива, озаглавено „Пределно допустими стойности за серен двуоксид и суспендирани частици“, е предвиждало в таблица Б:

„Пределно допустими стойности за суспендирани прахови частици [измерени по метода на черния дим ⁽¹⁾], изразени в [микрограм на кубичен метър ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)]

Референтен период	Пределно допустима стойност за суспендирани прахови частици
-------------------	---

Година	80 (медиана на средните дневни стойности, измерени през годината)
Зима (1 октомври—31 март)	130 (медиана на средните дневни стойности, измерени през зимата)
Година (съставена от единици 24-часови периоди на измерване)	250 ⁽²⁾ (перцентил 98 от всички средни дневни стойности, измерени през годината)

(¹) Резултатите от измерванията на черния дим, извършени по метода „ОИСП“, са превърнати в гравиметрични единици, както е описано от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСП) (вж. приложение III).

(²) Държавите членки вземат необходимите мерки, за да не бъде надвишавана тази стойност в продължение на повече от три поредни дни. Освен това държавите членки полагат усилия за предотвратяването и намаляването на такива превишавания на тази стойност“ [неофициален превод].

Директива 85/203/ЕИО

- 6 Член 3 от Директива 85/203/ЕИО на Съвета от 7 март 1985 година относно стандартите за качество на въздуха по отношение на азотните диоксида (ОВ L 87, 1985 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 165) е предвиждал:

„1. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да осигурят, че от 1 юли 1987 г. концентрациите на азотен диоксид в атмосферата, измерени съгласно приложение III, не са по-големи от пределно допустимата стойност, посочена в приложение I.

2. Когато при конкретни обстоятелства обаче има вероятност концентрациите на азотен диоксид в атмосферата в определени зони въпреки предприетите мерки да превишават пределно допустимата стойност, фигурираща в приложение I, след 1 юли 1987 г., съответната държава членка уведомява Комисията за това преди 1 юли 1987 г.

Тя изпраща на Комисията планове за постепенното подобряване на качеството на въздуха в тези зони[,] колкото се може по-скоро. Тези планове, разработени въз основа на релевантна информация за характера, произхода и развитието на това замърсяване, описват по-специално мерките, които са предприети или предстои да бъдат предприети[,] и процедурите, които са въведени или предстои да бъдат въведени от съответната държава членка. Тези мерки и процедури трябва да имат за цел намаляване на концентрациите на азотен диоксид в атмосферата в рамките на тези зони до стойности, които не превишават пределно допустимата стойност, посочена в приложение I, колкото е възможно по-бързо и най-късно до 1 януари 1994 г.“.

- 7 Съгласно член 7, параграфи 1 и 2 от тази директива:

„1. От 1 юли 1987 г. държавите членки информират Комисията, най-късно шест месеца след края (31 декември) на годишния референтен период, за случаите, при които пределно допустимата стойност, фигурираща в приложение I, е била превишена, както и за регистрираните концентрации.

2. Държавите членки също така уведомяват Комисията, най-късно една година след края на годишния референтен период, относно причините за такива превишавания, както и относно мерките, които са предприели за борба с тях“.

- 8 Приложение I към посочената директива, озаглавено „Пределно допустима стойност на азотен диоксид“, е предвиждало:

„(Пределно допустимата стойност се изразява в $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Обемът трябва да се уеднаквява при следните температурни условия и налягане: 293°K и 101,3 кРа.)

Референтен период ⁽¹⁾	Пределно допустима стойност за азотен диоксид
Година	200
	98-и перцентил, изчислен върху средните стойности за един час или за период, по-малък от един час, регистрирани през годината ⁽²⁾

⁽¹⁾ Годишният референтен период започва на 1 януари от всяка календарна година и свършва на 31 декември.

⁽²⁾ За да се гарантира признаването на изчислението на 98-ия перцентил, 75 % от възможните данни трябва да бъдат налични и, доколкото това е възможно, да бъдат разпределени еднакво през въпросната година по отношение на конкретната измервателна станция

В случаите, когато стойностите, измерени в определени пунктове, не са достъпни през период, надвишаващ 10 дни, изчисленият перцентил трябва да отразява този факт.

Изчисляването на 98-ия перцентил на базата на стойностите, регистрирани през годината, се извършва, както следва: 98-ият перцентил трябва да бъде измерен от действително измерените стойности. Измерените стойности се закръгляват до най-близката стойност на $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Всички стойности се подреждат в растящ ред за всеки пункт:

$$X_1 \leq X_2 \leq X_3 \leq \dots \leq X_k \leq \dots \leq X_{N-1} \leq X_N$$

98-ият перцентил е стойността на компонента с индекс k, където k се извежда от следната формула:

$$k = (q \times N)$$

където q е равно на 0,98 за 98-ия перцентил и 0,50 за 50-ия перцентил, N е броят на действително измерените стойности. Стойността (q x N) се закръглява до най-близкото цяло число.

Когато измервателните прибори не позволяват разчитане на дискретни стойности, а дават само класове от стойности, по-високи от $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$, съответната държава членка може, за изчисляването на перцентила, да използва интерполация, при условие че формулата за интерполация е приета от Комисията и че класовете стойности не са по-големи от $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Тази временна отмяна е валидна само за приборите, понастоящем инсталирани, за срок, който не надвишава продължителността на живот на приборите и във всички случаи е ограничен до десет години от датата на прилагане на настоящата директива“.

Директива 96/62/ЕО

- 9 Член 4 от Директива 96/62/ЕО на Съвета от 27 септември 1996 година относно оценката и управлението на качеството на околния въздух (ОВ L 296, 1996 г., стр. 55; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 3, стр. 198), озаглавен „Определяне на пределно допустимите стойности и алармените прагове за качество на околния въздух“, е предвиждал в параграфи 1 и 5:

„1. [...] Комисията представя пред Съвета [на Европейския съюз] предложения за определяне на пределно допустими стойности и в случаите, когато това е уместно, на алармени прагове [...]

[...]

5. В съответствие с Договора Съветът приема правните актове, предвидени в параграф 1 [...].

10 Член 7 от тази директива, озаглавен „Подобряване на качеството на околния въздух — Основни изисквания“, е предвиждал:

„1. Държавите членки предприемат необходимите мерки за осигуряване на съответствие с пределно допустимите стойности.

2. Мерките, взети за постигане на целите на настоящата директива:

а) са съобразени с комплексния подход към опазването на въздуха, водите и почвата;

б) не противоречат на законодателството на Общността относно безопасността и опазването на здравето на работниците на работните места;

в) нямат значителни отрицателни последици върху околната среда на други държави членки.

3. В случаите, когато съществува риск от превишаване на пределно допустимите стойности и/или алармените прагове, държавите членки изготвят планове за действие, указващи мерките, които трябва да бъдат предприети в краткосрочен план, с оглед намаляването на посочения риск и ограничаването на продължителността на подобни явления. Тези планове, според отделния случай, могат да предвиждат мерки за контрол, а при необходимост и спиране на определени дейности, включително движението на моторни превозни средства, които допринасят за превишаването на пределно допустимите стойности“.

11 Съгласно член 8 от посочената директива, озаглавен „Мерки, приложими в зоните, в които нивата превишават пределно допустимите стойности“:

„1. Държавите членки съставят списък на зоните и агломерациите, в които нивата на един или повече замърсители превишават съответните пределно допустими стойности (плюс допустимото отклонение).

Когато не е определено допустимо отклонение за конкретен замърсител, зоните и агломерациите, в които степента на този замърсител превишава граничната стойност, се третира по същия начин, както зоните и агломерациите съгласно първа алинея[,] и за тях се прилагат параграфи 3, 4 и 5.

2. Държавите членки съставят списък на зоните и агломерациите, в които нивата на един или повече замърсители са между пределно допустимата стойност и пределно допустимата стойност плюс допустимото отклонение.

3. В зоните и агломерациите съгласно параграф 1 държавите членки вземат мерки за осигуряване на подготовката или изпълнението на план или програма за постигане на пределно допустимата стойност в рамките на конкретен срок от време.

Споменатият план/споменатата програма, до който/която обществеността трябва да има достъп, включва най-малко информацията от списъка в приложение IV.

4. В зоните и агломерациите съгласно параграф 1, където нивото на повече от един замърсител е по-високо от пределно допустимите стойности, държавите членки предоставят комплексен план, обхващащ всички разглеждани замърсители.

5. Комисията редовно проверява изпълнението на плановете или програмите, предоставени съгласно параграф 3, като проучва развитието им и тенденциите при замърсяването на въздуха.

6. Когато нивото на един замърсител превишава или има вероятност да превиши пределно допустимата стойност плюс допустимото отклонение или според случая след значително замърсяване, възникнало в друга държава членка, алармения праг, заинтересованите държави членки се консултират помежду си с оглед намиране на решение. Комисията може да взема участие в такива консултации“.

12 Член 13, параграф 1 от същата директива е гласял:

„Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива[,] не по-късно от 18 месеца от датата на нейното влизане в сила по отношение на разпоредбите, отнасящи се до членове от 1 до 4, член 12 и приложения I, II, III и IV, и най-късно на датата, от която се прилагат разпоредбите по член 4, параграф 5, по отношение на разпоредбите, свързани с останалите членове.

[...]“.

Директива 1999/30/ЕО

13 Член 4, параграф 1 от Директива 1999/30/ЕО на Съвета от 22 април 1999 година относно пределно допустимите стойности за серен двуоксид, азотен двуоксид и азотни оксиди, прахови частици и олово в околния въздух (ОВ L 163, 1999 г., стр. 41; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 5, стр. 46), озаглавен „Азотни двуоксиди и азотни оксиди“, е гласял:

„1. Държавите членки вземат необходимите мерки, които да гарантират, че концентрациите на азотен двуоксид и в случаите, когато това е приложимо, на азотни оксиди в околния въздух, оценени в съответствие с член 7, не превишават пределно допустимите стойности, определени в раздел I от приложение II, считано от съответните дати, определени пак там.

Допустимите отклонения, изложени в раздел I от приложение II, се прилагат в съответствие с член 8 от Директива 96/62/ЕО“.

14 Член 5 от Директива 1999/30, озаглавен „Прахови частици“, е предвиждал в параграф 1:

„1. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че концентрациите на ПЧ₁₀ в околния въздух, оценени в съответствие с член 7, не превишават пределно допустимите стойности, определени в раздел I от приложение III, считано от съответните дати, определени пак там.

Допустимите отклонения, определени в раздел I от приложение III, се прилагат в съответствие с член 8 от Директива 96/62/ЕО“.

- 15 Член 9 от Директива 1999/30, озаглавен „Отмяна и преходни разпоредби“, е гласял:

„1. Директива [80/779] се отменя[,] считано от 19 юли 2001 г., с изключение на член 1, член 2, параграф 1, член 3, параграф 1, членове 9, 15 и 16 [...] и приложения I, IIIб и IV [...], които се отменят[,] считано от 1 януари 2005 г.

[...]

3. Директива 85/203/ЕИО [...] се отменя[,] считано от 19 юли 2001 г., с изключение на член 1, параграф 1, първо тире, член 2, параграф 2, първо тире, член 3, параграф 1, членове 5, 9, 15 и 16 от Директива 85/203/ЕИО и приложение I към същата директива, които се отменят от 1 януари 2010 г.

[...]“.

- 16 Член 12, параграф 1 от Директива 1999/30, озаглавен „Прилагане“, е имал следното съдържание:

„1. Държавите членки въвеждат в сила закони, подзаконови и административни разпоредби, за да се съобразят с настоящата директива преди 19 юли 2001 г. Те незабавно информират Комисията за това.

[...]“.

- 17 Приложение II към тази директива, озаглавено „Пределно допустими стойности за азотен двуоксид (NO₂) и азотни оксиди (NO_x) и алармен праг за азотен двуоксид“, е предвиждало:

„I. Пределно допустими стойности за азотен двуоксид и азотни оксиди

Пределно допустимите стойности се изразяват в $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Обемът следва да бъде стандартизиран при следните условия на температура и налягане: 239°K и 101,3 kPa.

	Период на усредняване	Пределно допустима стойност	Допустимо отклонение	Дата, до която пределно допустимата стойност трябва да бъде спазена
1. Средночасова пределно допустима стойност за опазване на човешкото здраве	1 час	200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (да не бъде превишавана повече от 18 пъти в рамките на една календарна година)	50 % при влизане в сила на настоящата директива, намаляващи линейно от 1 януари 2001 г. и на всеки 12 месеца след това, за да достигне 0 % към 1 януари 2010 г.	1 януари 2010 г.

2. Средногодишна пределно допустима стойност за опазване на човешкото здраве	Една календарна година	40 µg/m ³ NO ₂	50 % при влизване в сила на настоящата директива, намаляващи линейно от 1 януари 2001 г. и на всеки 12 месеца след това, за да достигне 0 % към 1 януари 2010 г.	1 януари 2010 г.
3. Средногодишна пределно допустима стойност за опазване на растителността	Една календарна година	30 µg/m ³ NO _x	няма	19 юли 2001 г.

[...]“.

- 18 Приложение III към посочената директива, озаглавено „Пределно допустими стойности за прахови частици (ПЧ₁₀)“, е гласяло:

„	Период на усредняване	Пределно допустима стойност	Допустимо отклонение	Дата, към която пределно допустимата стойност трябва да бъде спазена
ЕТАП 1				
1. 24-часова пределно допустима стойност за опазване на човешкото здраве	24 часа	50 µg/m ³ ПЧ ₁₀ да не бъде превишавана повече от 35 пъти за една календарна година	50 % при влизване в сила на настоящата директива, намаляващи линейно от 1 януари 2001 г. и на всеки 12 месеца след това, за да достигне 0 % към 1 януари 2005 г.	1 януари 2005 г.
2. Средногодишна пределно допустима стойност за опазване на човешкото здраве	Една календарна година	40 µg/m ³ РМ ₁₀	[20] % при влизване в сила на настоящата директива, намаляващи линейно от 1 януари 2001 г. и на всеки 12 месеца след това, за да достигне 0 % към 1 януари 2005 г.	1 януари 2005 г.

ЕТАП 2 ⁽¹⁾				
1. 24-часова пределно допустима стойност за опазване на човешкото здраве	24 часа	50 µg/m ³ ПЧ ₁₀ Да не бъде превишавана повече от 7 пъти за една календарна година	Да бъде извлечена от данните и да бъде еквивалентна на пределно допустимата стойност от етап 1	1 януари 2010 г.
2. Средногодишна пределно допустима стойност за опазване на човешкото здраве	Една календарна година	20 µg/m ³ РМ ₁₀	50 % от 1 януари 2005 г., намаляваща линейно всеки 12 месеца след това, за да достигне 0 % към 1 януари 2010 г.	1 януари 2010г.

⁽¹⁾ Означените пределно допустими стойности трябва да се преразгледат в светлината на по-нататъшната информация за въздействието върху здравето и околната среда, техническата изпълнимост и опита при прилагане на етап 1 от държавите членки“.

Директива 2008/50

19 Съгласно съображение 2 от Директива 2008/50:

„За опазване човешкото здраве и околната среда като цяло от особено значение е борбата с емисиите от замърсители при самия им източник, както и определянето и изпълнението на най-ефективните мерки за намаляване на емисиите на местно, национално и общностно равнище. Затова следва да се избягват, предотвратяват и намаляват емисиите от вредни замърсители на въздуха и да се поставят подходящи цели за качеството на атмосферния въздух, като се вземат предвид съответните стандарти, насоки и програми на Световната здравна организация“.

20 Член 1 от Директива 2008/50 е озаглавен „Предмет“, а точки 1—3 от него гласят:

„Настоящата директива установява мерки, целящи следното:

1. определяне и въвеждане на цели за качеството на атмосферния въздух, предназначени за избягване, предпазване от или намаляване на вредното въздействие върху човешкото здраве и върху околната среда като цяло;
2. оценяване на качеството на атмосферния въздух в държавите членки въз основа на общи методи и критерии;
3. получаване на информация за качеството на атмосферния въздух, за да се подпомогне борбата със замърсяването на въздуха и вредните въздействия и да се наблюдават дългосрочните тенденции и подобрения в резултат на националните и общностните мерки“.

21 Член 2 от тази директива е озаглавен „Определения“, а точки 5, 7, 8, 16—18 и 24 от него предвиждат:

„По смисъла на настоящата директива:

[...]

5) „пределно допустима стойност“ означава ниво, определено на основата на научни познания, с цел да се избегне, предотврати или намали вредното въздействие върху човешкото здраве и/или околната среда като цяло, което трябва да се постигне в рамките на определен период и след което не трябва да бъде превишавано;

[...]

7) „допустимо отклонение“ означава процент от пределно допустимата стойност, с който последната може да бъде превишена съгласно условията, определени в настоящата директива;

8) „планове за качество на въздуха“ означава планове, които определят мерки за постигане на допустимите стойности или целевите стойности;

[...]

16) „зона“ означава част от територията на някоя държава членка, определена от последната за целите на оценката и управлението на качеството на атмосферния въздух;

17) „агломерация“ означава зона на голям град с по-малки селища около него с население, превишаващо 250 000 жители, или, ако жителите са 250 000 или по-малко, с определена гъстота на населението на km², която се установява от държавата членка;

18) „ПЧ₁₀“ означава прахови частици, които преминават през размерно-селективен сепаратор, определен съгласно референтния метод за определяне и измерване на ПЧ₁₀, EN 12341, с 50-процентна ефективност на задържане при аеродинамичен диаметър от 10 µm;

[...]

24) „азотни оксиди“ означава сумарната концентрация в милиардни части (ppbv) на азотен оксид и азотен диоксид, изразена в единици масова концентрация на азотен диоксид (µg/m³)“.

22 Член 13 от Директива 2008/50 е озаглавен „Пределно допустими стойности и алармени прагове за опазване на човешкото здраве“ и предвижда в параграф 1:

„Държавите членки гарантират, че в техните зони и агломерации нивата на серен диоксид, ПЧ₁₀, олово и въглероден оксид в атмосферния въздух не превишават пределно допустимите стойности, посочени в приложение XI.

По отношение на азотния диоксид и бензена пределно допустимите стойности, определени в приложение XI, не могат да бъдат [превишавани след датите], посочени в него.

Съобразяването с тези изисквания се оценява в съответствие с приложение III.

Допустимите отклонения, посочени в приложение XI, се прилагат в съответствие с член 22, параграф 3 и член 23, параграф 1“.

23 Член 23 от тази директива е озаглавен „Планове за качество на въздуха“, а параграф 1 гласи:

„1. Когато в определени зони или агломерации нивата на замърсителите в атмосферния въздух превишават която и да е пределно допустима стойност или целева стойност, увеличени с което и да е съответстващо допустимо отклонение за всеки от случаите, държавите членки гарантират създаването на планове за качество на въздуха за тези зони и агломерации, за да се постигне съответната пределно допустима стойност или целева стойност, посочена в приложения XI и XIV.

В случай на превишавания на тези пределно допустими стойности, за които крайният срок за постигане е изтекъл, плановете за качество на въздуха посочват подходящи мерки, така че периодът на превишаване да бъде възможно най-кратък. Плановете за качеството на въздуха могат допълнително да включват конкретни мерки, насочени към защитата на чувствителни групи от населението, включително деца.

Тези планове за качеството на въздуха включват най-малко информацията, посочена в раздел А от приложение XV, и могат да включват мерки съгласно член 24. Тези планове се съобщават на Комисията без отлагане, но не по-късно от две години след края на годината, в която е било наблюдавано първото превишаване.

Когато трябва да се изготвят и изпълнят планове за качество на въздуха по отношение на няколко замърсител[я], държавите членки изготвят и изпълняват, по целесъобразност, интегрирани планове за качеството на въздуха, обхващащи всички съответни замърсители“.

24 Член 31 от посочената директива е озаглавен „Отмяна и преходни разпоредби“ и предвижда в параграф 1:

„1. Директиви 96/62/ЕО, 1999/30/ЕО [...] се отменят[,] считано от 11 юни 2010 г., без да се засягат задълженията на държавите членки по отношение на сроковете за транспониране или прилагане на тези директиви.

[...]“.

25 Член 33 от Директива 2008/50 е озаглавен „Транспониране“ и предвижда в параграф 1:

„Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, най-късно до 11 юни 2010 г. Те съобщават незабавно на Комисията текстовете на тези разпоредби.

[...]“.

26 Член 34 от тази директива, озаглавен „Влизане в сила“, има следния текст:

„Настоящата директива влиза в сила в деня на публикуването [си] в *Официален вестник на Европейския съюз*“.

27 Съгласно приложение XI към посочената директива, озаглавено „Пределно допустими стойности за опазване на здравето“:

„[...]“

Б. Пределно допустими стойности

Период на осредняване	Пределно допустима стойност	Допустимо отклонение	Дата, към която пределно допустимата стойност трябва да бъде спазена
[...]			
Азотен диоксид			
1 час	200 µg/m ³ , да не се превишава повече от 18 пъти за 1 календарна година	50 % на 19 юли 1999 г., намаляващи линейно на 1 януари 2001 г. и на всеки 12 месеца след това до достигане на 0 % към 1 януари 2010 г.	1 януари 2010 г.
1 календарна година	40 µg/m ³	50 % на 19 юли 1999 г., намаляващи линейно на 1 януари 2001 г. и на всеки 12 месеца след това до достигане на 0 % към 1 януари 2010 г.	1 януари 2010 г.
[...]			
ПЧ ₁₀			
1 ден	50 µg/m ³ , да не се превишава повече от 35 пъти за 1 календарна година	50 %	— ⁽¹⁾
1 календарна година	40 µg/m ³	20 %	— ⁽¹⁾
⁽¹⁾ Вече е в сила от 1 януари 2005 г. [...]			

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

28 JP иска от Tribunal administratif de Cergy-Pontoise (Административен съд Сержи-Понтоаз, Франция) по-специално, от една страна, отмяна на мълчаливия отказ на префекта на Вал д’Оаз, който е част от агломерацията на Париж (Франция), да вземе необходимите мерки за разрешаване на здравословните му проблеми, свързани със замърсяването на въздуха в тази агломерация, които започнали през 2003 г., и от друга страна, обезщетение от Френската република за различните вреди, които му били причинени от това замърсяване и които той оценява на 21 милиона евро.

- 29 JP иска обезщетение по-специално за вреда, изразяваща се във влошаването на здравословното му състояние, която му била причинена от влошаването на качеството на атмосферния въздух в агломерацията на Париж, където живее. Това влошаване се дължало на нарушаването от страна на френските органи на задълженията, произтичащи за тях от Директива 2008/50.
- 30 С решение от 12 декември 2017 г. Tribunal administratif de Cergy-Pontoise (Административен съд Сержи-Понтоаз, Франция) отхвърля всички искания на JP, като приема по същество, че членове 13 и 23 от Директива 2008/50 не предоставят никакво право на частноправните субекти да получат обезщетение за евентуална вреда, претърпяна вследствие на влошаването на качеството на въздуха.
- 31 На 25 април 2018 г. JP подава въззивна жалба пред Cour administrative d'appel de Versailles (Апелативен административен съд Версай, Франция) срещу това съдебно решение.
- 32 Ministre de la Transition écologique (министър на екологичния преход) иска тази жалба да бъде отхвърлена.
- 33 При тези обстоятелства Cour administrative d'appel de Versailles (Апелативен административен съд Версай, Франция) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Трябва ли приложимите норми на правото на Европейския съюз, съдържащи се в член 13, параграф 1 и член 23, параграф 1 от Директива [2008/50], да се тълкуват в смисъл, че в случай на достатъчно съществено нарушение от страна на държава — членка на Европейския съюз, на произтичащите от тях задължения предоставят на частните лица право да получат от съответната държава членка обезщетение за вредите, засягащи здравето им, които имат пряка и сигурна причинно-следствена връзка с влошаването на качеството на въздуха?
- 2) Ако се приеме, че посочените по-горе разпоредби действително могат да породят такова право на обезщетение за вреди, засягащи здравето, при какви условия възниква това право, по-специално с оглед на датата, към която трябва да се прецени дали е налице неизпълнение на задължения от съответната държава членка?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 34 Съгласно постоянната съдебна практика, в рамките на въведеното с член 267 ДФЕС производство за сътрудничество между националните юрисдикции и Съда задачата на последния е да даде на националния съд полезен отговор, който да му позволи да реши спора, с който е сезиран. С оглед на това при необходимост Съдът може да преформулира въпросите, които са му зададени. Освен това може да се наложи Съдът да вземе предвид норми от правото на Съюза, които националният съд не е посочил във въпросите си (решение от 15 юли 2021 г., Ministrstvo za obrambo, C-742/19, EU:C:2021:597, т. 31). Всъщност формалното посочване от националната юрисдикция на някои разпоредби от правото на Съюза в преюдициалния ѝ въпрос не е пречка Съдът да даде на тази юрисдикция всички насоки за тълкуване, които могат да бъдат полезни за решаването на

делото, с което е сезирана, независимо дали тя е посочила съответните разпоредби във въпросите си. В това отношение Съдът следва да изведе от цялата информация, предоставена от националния съд, и по-специално от мотивите на акта за преюдициално запитване, разпоредбите от правото на Съюза, които изискват тълкуване предвид предмета на спора (решение от 22 юни 2022 г., Volvo и DAF Trucks, C-267/20, EU:C:2022:494, т. 28).

- 35 В случая от отговора на запитващата юрисдикция на искането на Съда за предоставяне на информация е видно, че жалбоподателят в главното производство иска обезщетение за вредите, които му били причинени от превишаването на определените в приложение XI към Директива 2008/50 пределно допустими стойности на концентрацията на NO₂ и на PM₁₀, което е увредило неговото здравословно състояние от 2003 г. насам.
- 36 Следва да се изтъкне, че съгласно член 33, параграф 1 и член 34 от Директива 2008/50 последната влиза в сила в деня на публикуването си в *Официален вестник на Европейския съюз*, а именно на 11 юни 2008 година, и задължава държавите членки да въведат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с тази директива, най-късно до 11 юни 2010 г. Освен това от приложение XI към посочената директива следва, че датите, към които пределно допустимите стойности трябва да бъдат спазени, са 1 януари 2005 г. за ПЧ₁₀ и 1 януари 2010 г. за NO₂.
- 37 Съгласно член 31, параграф 1 от Директива 2008/50 последната заменя, считано от 11 юни 2010 г., по-специално Директиви 96/62/ЕО и 1999/30/ЕО.
- 38 Директива 96/62 влиза в сила на 21 ноември 1996 г. В член 7 от нея и съгласно член 13, параграф 1 от нея във връзка с член 12, параграф 1 от Директива 1999/30, считано от 19 юли 2001 г., се предвиждат изисквания, аналогични на произтичащите от член 13, параграф 1 и член 23, параграф 1 от Директива 2008/50. Директива 96/62 обаче не определя пределно допустимите стойности на концентрацията на замърсители в атмосферния въздух. Съгласно член 4, параграф 5 от тази директива последните са определени от Директива 1999/30. За дати, към които пределно допустимите стойности, предвидени в приложения II и III към последната директива, е трябвало да бъдат спазени съгласно член 4, параграф 1 и член 5, параграф 1 от нея, са определени 1 януари 2005 година за PM₁₀ и 1 януари 2010 година за NO₂.
- 39 Както следва от член 9, параграфи 1 и 3 от Директива 1999/30, преди тези дати приложимите пределно допустими стойности, при условие че са спазени изискванията по член 8, параграфи 3 и 4 от Директива 96/62, са определените в приложение I, таблица Б към Директива 80/779 за PM₁₀ и в приложение I към Директива 85/203 за NO₂ — приложения, на които се прави позоваване в членове 3 от последните две директиви.
- 40 От друга страна, доколкото съгласно предоставената от запитващата юрисдикция информация жалбоподателят в главното производство иска да получи обезщетение за вредите, които твърди, че са му причинени от превишаването на пределно допустимите стойности на концентрацията на NO₂ и на PM₁₀ и „които започнали през 2003 година“, не е изключено за решаването на спора в главното производство да се окажат релевантни и членове 7 от Директиви 80/779 и 85/203, които, както следва и от член 9, параграфи 1 и 3 от Директива 1999/30, са отменени, считано от 19 юли 2001 г.

- 41 Следователно с оглед на периода, на който запитващата юрисдикция се позовава в предоставената от нея информация, следва да се вземат под внимание не само релевантните разпоредби от Директива 2008/50, но и разпоредбите на Директиви 96/62, 1999/30, 80/779 и 85/203.
- 42 Вследствие на това, с оглед на съдебната практика, припомнена в точка 34 от настоящото решение, следва да се вземе предвид, че с първия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да установи дали член 13, параграф 1 и член 23, параграф 1 от Директива 2008/50, членове 7 и 8 от Директива 96/62, член 4, параграф 1 и член 5, параграф 1 от Директива 1999/30, както и членове 3 и 7 от Директиви 80/779 и 85/203 трябва да се тълкуват в смисъл, че имат за цел да предоставят на частноправните субекти индивидуални права, които могат да породят право на обезщетение от държава членка на основание на принципа на отговорност на държавата за вреди, причинени на частноправните субекти вследствие на нарушения на правото на Съюза, за които носи отговорност държавата.
- 43 В това отношение, съгласно постоянната практика на Съда, принципът на отговорност на държавата за вреди, причинени на частноправните субекти от нарушения на правото на Съюза, които се считат за извършени от държавата, е присъщ на системата на Договорите, на които се основава Съюзът (решение от 18 януари 2022 г., Thelen Technopark Berlin, C-261/20, EU:C:2022:33, т. 42 и цитираната съдебна практика). Този принцип важи във всички хипотези на нарушаване на правото на Съюза от държава членка, при това независимо кой е публичният орган, извършил нарушението (решение от 19 декември 2019 г., Deutsche Umwelthilfe, C-752/18, EU:C:2019:1114, т. 55 и цитираната съдебна практика).
- 44 Що се отнася до условията за ангажиране на тази отговорност, Съдът многократно е постановявал, че увредените частноправни субекти имат право на обезщетение при наличието на три условия, а именно предмет на нарушената правна норма на Съюза да е предоставянето на права на частноправните субекти, нарушението на нормата да е достатъчно съществено и да съществува пряка причинно-следствена връзка между нарушението и претърпяната от частноправните субекти вреда (решение от 28 юни 2022 г., Комисия/Испания (Нарушение на правото на Съюза от законодателя), C-278/20, EU:C:2022:503, т. 31 и цитираната съдебна практика).
- 45 От това следва, че само нарушение на норма на правото на Съюза, която има за цел предоставянето на права на частноправните субекти, може да ангажира отговорността на държавата в съответствие с първото от горепосочените три условия.
- 46 Съгласно трайно установената съдебна практика тези права възникват не само когато са изрично уредени в разпоредби от правото на Съюза, но и вследствие на позитивни или негативни задължения, които последните налагат по ясно определен начин както на частноправните субекти, така и на държавите членки или на институциите на Съюза (вж. в този смисъл решения от 5 февруари 1963 г., van Gend & Loos, 26/62, EU:C:1963:1, стр. 23, от 19 ноември 1991 г., Francovich и др., C-6/90 и C-9/90, EU:C:1991:428, т. 31, от 20 септември 2001 г., Courage и Crehan, C-453/99, EU:C:2001:465, т. 19, както и от 11 ноември 2021 г., Stichting Cartel Compensation и Equilib Netherlands, C-819/19, EU:C:2021:904, т. 47).
- 47 Неспазването на такива позитивни или негативни задължения от държава членка може да възпрепятства упражняването от засегнатите частноправни субекти на правата, които имплицитно им се предоставят по силата на съответните разпоредби на правото на Съюза

и на които те следва да могат да се позоват на национално равнище, и по този начин да измени правното положение, което тези разпоредби имат за цел да създадат за тези частноправни субекти (вж. в този смисъл решения от 4 октомври 2018 г., Кантарев, C-571/16, EU:C:2018:807, т. 103 и 104, и от 10 декември 2020 г., Euromin Holdings (Cyprus), C-735/19, EU:C:2020:1014, т. 90). Ето защо пълната ефикасност на тези норми от правото на Съюза и защитата на правата, които те имат за цел да предоставят, изискват частноправните субекти да имат възможност да получат обезщетение (вж. в този смисъл решение от 19 ноември 1991 година, Francovich и др., C-6/90 и C-9/90, EU:C:1991:428, т. 33 и 34), независимо дали съответните разпоредби имат директен ефект, като това качество не е нито необходимо (вж. в този смисъл решение от 5 март 1996 г., Brasserie du pêcheur и Factortame, C-46/93 и C-48/93, EU:C:1996:79, т. 18—22), нито само по себе си достатъчно (вж. в този смисъл решение от 11 юни 2015 г., Berlington Hungary и др., C-98/14, EU:C:2015:386, т. 108 и 109), за да бъде изпълнено първото от трите условия, припомнени в точка 44 от настоящото решение.

- 48 В случая Директиви 2008/50, 96/62, 1999/30, 80/779 и 85/203 по същество налагат на държавите членки, от една страна, задължение да гарантират, че на тяхна територия, считано от определени дати, нивата, по-специално на PM_{10} и на NO_2 , не превишават пределно допустимите стойности, определени от тези директиви, и от друга страна, когато въпреки това тези пределно допустими стойности са превишени, задължение да предвидят подходящи мерки за отстраняване на това превишаване, по-конкретно в рамките на плановете за качеството на въздуха.
- 49 Що се отнася до първото задължение, следва да се посочи, че пределно допустимите стойности посочват точната концентрация, изразена в $\mu g/m^3$, като се вземат предвид и евентуално допустимите отклонения на съответния замърсител в атмосферния въздух, чието превишаване трябва да се избягва от държавите членки във всички техни зони и агломерации.
- 50 Що се отнася до второто задължение, Съдът е приел по отношение на Директива 2008/50, че от член 23, параграф 1 от последната следва, че макар държавите членки да разполагат с известна свобода на действие при определянето на мерките, които следва да се приемат, последните трябва при всички случаи да позволяват периодът на превишаване на пределно допустимите стойности, определени за съответния замърсител, да бъде възможно най-кратък (решение от 10 ноември 2020 г., Комисия/Италия (Пределно допустими стойности — PM_{10}), C-644/18, EU:C:2020:895, т. 136).
- 51 Освен това Съдът действително е приел, че член 7, параграф 3 от Директива 96/62, който предвижда задължение, аналогично на предвиденото в член 23, параграф 1 от Директива 2008/50, не налага на държавите членки задължение да вземат мерки, които позволяват да се гарантира, че няма да се допусне настъпването на каквото и да било превишаване, а само да вземат мерки, годни да сведат до минимум опасността от превишаване и неговата продължителност, с оглед на всички обстоятелства към момента и на засегнатите интереси. Той обаче изтъква също така, че тази разпоредба съдържа предели за упражняването на това право на преценка, които могат да бъдат изтъкнати пред националните юрисдикции, когато става въпрос за това доколко мерките, които планът за действие трябва да съдържа, отговарят на целта за намаляване на опасността от превишаване и за намаляване на неговата продължителност, като се отчита равновесието,

което следва да бъде осигурено между тази цел и различните засегнати обществени и частни интереси (вж. в този смисъл решение от 25 юли 2008 г., Janecsek, С-237/07, ЕУ:С:2008:447, т. 44—46).

- 52 Същото тълкуване се налага по същество по отношение на задълженията, произтичащи от член 8, параграфи 3 и 4 от Директива 96/62.
- 53 Що се отнася до членове 7 от Директиви 80/779 и 85/203, следва да се посочи, че в случаите на превишаване на пределно допустимите стойности те са задължавали държавите членки да вземат мерки съответно „за избягване на повторното му възникване“ и „за борба с [него]“.
- 54 От това безспорно следва, че член 13, параграф 1 и член 23, параграф 1 от Директива 2008/50 предвиждат, по подобие на аналогичните разпоредби от Директиви 96/62, 1999/30, 80/779 и 85/203, достатъчно ясни и точни задължения по отношение на резултата, постигането на който държавите членки трябва да гарантират.
- 55 Както обаче следва от членове 1 от посочените в предходната точка директиви, както и по-специално от съображение 2 от Директива 2008/50, тези задължения преследват обща цел за опазване на човешкото здраве и на околната среда като цяло.
- 56 Ето защо, освен обстоятелството, че съответните разпоредби от Директива 2008/50 и от предходните директиви не съдържат никакво изрично предоставяне на права на частноправните субекти на това основание, задълженията, предвидени в тези разпоредби за постигането на горепосочената обща цел, не дават основание да се приеме, че в случая въз основа на тези задължения на частноправни субекти или на категории частноправни субекти имплицитно се предоставят индивидуални права, чието нарушаване би могло да ангажира отговорността на държава членка за вреди, причинени на частноправните субекти.
- 57 От всичко гореизложено следва, че първото от припомнените в точка 44 от настоящото решение три условия, които са кумулативни, не е изпълнено.
- 58 С оглед на това обстоятелството, че когато държава членка не е гарантирала спазването на пределно допустимите стойности, посочени в член 13, параграф 1 от Директива 2008/50 и в аналогичните разпоредби от предходните директиви, частноправните субекти трябва да могат да изискат от националните органи, като при необходимост сезират компетентните юрисдикции, приемането на изискваните мерки по силата на тези директиви (вж. в този смисъл решения от 19 ноември 2014 г., ClientEarth, С-404/13, ЕУ:С:2014:2382, т. 56 и цитираната съдебна практика, и от 19 декември 2019 г., Deutsche Umwelthilfe, С-752/18, ЕУ:С:2019:1114, т. 56), не може да промени тази констатация.
- 59 В това отношение следва да се припомни, че що се отнася до член 7, параграф 3 от Директива 96/62, Съдът изтъква, че физическите или юридическите лица, пряко засегнати от опасността от превишаване на пределно допустими стойности или на алармени прагове, при положение че съществува такава опасност, трябва да могат да постигнат изготвянето на план за действие от компетентните органи, като при необходимост сезират компетентните юрисдикции (решение от 25 юли 2008 г., Janecsek, С-237/07, ЕУ:С:2008:447, т. 39).

- 60 Също така, що се отнася до член 23, параграф 1, втора алинея от Директива 2008/50, Съдът е решил, че физическите или юридическите лица, пряко засегнати от превишаването на тези пределно допустими стойности след 1 януари 2010 г., трябва да могат да изискат от националните органи, като при необходимост сезират компетентните юрисдикции, изготвянето на план за качеството на въздуха в съответствие с този член 23, параграф 1, втора алинея от тази директива, когато държава членка не е спазила изискванията по член 13, параграф 1, втора алинея от тази директива, без същевременно да е поискала удължаване на този срок при условията, предвидени в член 22 от нея (решение от 19 ноември 2014 г., ClientEarth, С-404/13, EU:C:2014:2382, т. 56).
- 61 С оглед на изложеното в точки 52 и 53 от настоящото решение подобно тълкуване се прилага и по отношение на ефективното прилагане на членове 7 от Директиви 80/779 и 85/203 и на член 8, параграфи 3 и 4 от Директива 96/62.
- 62 Така признатата възможност в съдебната практика на Съда, произтичаща по-специално от принципа на ефективност на правото на Съюза — ефективност, за която засегнатите частноправни субекти имат основание да допринасят, като инициират административни или съдебни производства поради особеното си положение — обаче не означава, че задълженията, произтичащи от член 13, параграф 1 и член 23, параграф 1 от Директива 2008/50, както и от аналогичните разпоредби на предходните директиви имат за цел да предоставят на заинтересованите лица индивидуални права по смисъла на първото от трите условия, припомнени в точка 44 от настоящото решение, и че вследствие на това неспазването на тези задължения може да измени правното положение, което тези разпоредби са имали за цел да създадат за тях.
- 63 Следва да се добави, че изводът, изложен в точка 57 от настоящото решение, не изключва възможността за ангажиране на отговорността на държавата при по-малко ограничителни условия въз основа на националното право (решение от 28 юни 2022 г., Комисия/Испания (Нарушение на правото на Съюза от националния законодател), С-278/20, EU:C:2022:503, т. 32 и цитираната съдебна практика) и че на това основание като обстоятелство, което може да бъде релевантно за установяване на отговорността на публичните органи на друго основание, различно от правото на Съюза, при необходимост би могло да се вземе предвид неспазване на задълженията, произтичащи от член 13, параграф 1 и от член 23, параграф 1 от Директива 2008/50, както и от други разпоредби на правото на Съюза, посочени в точка 42 от настоящото решение.
- 64 Този извод не изключва и евентуално постановяване от юрисдикциите на съответната държава членка на разпореждания, които включват налагане на периодични имуществени санкции, с цел да се гарантира спазването от тази държава на задълженията, произтичащи от член 13, параграф 1 и от член 23, параграф 1 от Директива 2008/50, както и от аналогичните разпоредби на предходните директиви, като разпорежданията, които включват налагане на периодични имуществени санкции, постановени в редица неотдавнашни решения на Conseil d'État (Държавен съвет, Франция).
- 65 С оглед на всички изложени по-горе съображения на първия въпрос следва да се отговори, че членове 3 и 7 от Директива 80/779, членове 3 и 7 от Директива 85/203, членове 7 и 8 от Директива 96/62, член 4, параграф 1 и член 5, параграф 1 от Директива 1999/30, както и член 13, параграф 1 и член 23, параграф 1 от Директива 2008/50 трябва да се тълкуват в смисъл, че нямат за цел да предоставят на частноправните субекти индивидуални права,

които могат да породят право на обезщетение от държава членка на основание на принципа на отговорност на държавата за вреди, причинени на частноправните субекти вследствие на нарушения на правото на Съюза, за които носи отговорност държавата.

По втория въпрос

- 66 Предвид отговора на първия въпрос не е необходимо да се отговаря на втория въпрос.

По съдебните разноски

- 67 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

Членове 3 и 7 от Директива 80/779/ЕИО на Съвета от 15 юли 1980 година относно пределно допустимите емисии по качество на въздуха и ориентировъчните стойности за серен двуоксид и суспендирани частици, членове 3 и 7 от Директива 85/203/ЕИО на Съвета от 7 март 1985 година относно стандартите за качество на въздуха по отношение на азотните диоксиди, членове 7 и 8 от Директива 96/62/ЕО на Съвета от 27 септември 1996 година относно оценката и управлението на качеството на околния въздух, член 4, параграф 1 и член 5, параграф 1 от Директива 1999/30/ЕО на Съвета от 22 април 1999 година относно пределно допустимите стойности за серен двуоксид, азотен двуоксид и азотни оксиди, прахови частици и олово в околния въздух, както и член 13, параграф 1 и член 23, параграф 1 от Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 година относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа

трябва да се тълкуват в смисъл, че

нямат за цел да предоставят на частноправните субекти индивидуални права, които могат да породят право на обезщетение от държава членка на основание на принципа на отговорност на държавата за вреди, причинени на частноправните субекти вследствие на нарушения на правото на Съюза, за които носи отговорност държавата.

Подписи